

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรุด
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT FOR THE ELDERLY IN
BANKROD TOWN MUNICIPALITY, BANG PA-IN DISTRICT,
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

นราธร ทองมี¹ และ กมลวรรณ วรณธน์²

Narathorn Thongmee¹ and Kamonwan Wanthanang²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹⁻²Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: narathorn.thongmee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรุด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรุด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรุด รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี แบ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรุด จำนวน 323 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรุด ได้แก่ (1) ควรมีการจัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในช่วงวันสงกรานต์เป็นประจำทุกปี (2) สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนและผู้สูงอายุ (3) ดำเนินการสำรวจสภาพแวดล้อมที่อาศัย คัดเลือกบ้านและซ่อมแซมบ้านของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน (4) มีเจ้าหน้าที่คอยจัดการซ่อมแซมและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าและประปาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (5) จัดการความปลอดภัยในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และ (6) สร้างพื้นที่เพื่อการประชุมและกิจกรรมของชมรมให้แก่ผู้สูงอายุ

* Received 3 August 2025; Revised 16 August 2025; Accepted 20 August 2025

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, เทศบาลเมืองบ้านกรวด

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the quality of life development for the elderly in Bankrod town municipality, 2) to compare the opinion on the quality of life development level for the elderly in Bankrod town municipality classified by personal data, and 3) to propose the quality of life development program for the elderly in Bankrod town municipality. The research design was a mixed methods research, divided into quantitative research, the sample group included 323 elderly in Bankrod town municipality selected by proportional sampling method. Data collection tool was a questionnaire with the alpha reliability coefficient 0.92. The statistical tools used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, T-test, and one-way ANOVA. And qualitative research, the key informants included 10 people selected by purposive sampling method. The research instrument was a semi-structured interview and the data was analyzed by content analysis.

The results of the research were as follows: 1) overall quality of life development for the elderly was at a highest level, 2) the elderly with different education level had different opinion on the quality of life development level, and 3) there were various the quality of life development program for the elderly in Bankrod town municipality found that (1) organizing the traditional Songkran water-pouring ceremony for the elderly annually, (2) supporting and promoting activities that foster connections between community members and the elderly to enhance social inclusion, (3) conducting surveys on the living conditions, selecting households in poor condition, and providing necessary home repairs for in financial hardship, (4) assigning personnel to maintain and repair electrical and water systems in elderly households to ensure they function efficiently and safely, (5) enhancing safety measures in the homes of elderly, and (6) establishing a dedicated space for meetings and club activities for the elderly.

Keywords: Development, Quality of Life, Elderly, Bankrod Town Municipality

บทนำ

ประชากรไทยกำลังเผชิญหน้ากับการสูงวัยอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมถึงการสนับสนุนภาคส่วนอื่น

เพื่อเตรียมการรองรับสังคมสูงวัย โดยหลังจากมีการปรับปรุงแนวทางการจัดทำแผนระดับชาติใหม่ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นแกนหลักในปี 2561 งานผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ ถูกกระจายตัวในแผนระดับชาติที่ถูกแบ่งออกเป็น ระดับที่ 1: ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับที่ 2: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565–2569 และระดับที่ 3: แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566–2580) และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) นอกจากนี้งานผู้สูงอายุบางส่วนจะถูกผนวกไว้ในแผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว (พ.ศ. 2565–2580) ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ที่สำคัญในช่วงที่ผ่านมา ประกอบด้วย การเกิดขึ้นของกลไกศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และโรงเรียนผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในรูปแบบชมรมผู้สูงอายุและการทำกิจกรรมทางสังคม การเกิดขึ้นของระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบบบูรณาการในพื้นที่อยู่ภายใต้การบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนกลาง และชุมชน และที่จะต้องเน้นย้ำคือบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กับการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุซึ่งมีแนวโน้มทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2566)

เทศบาลเมืองบ้านกรวดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และเป็นองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล (สำนักงานเทศบาลเมืองบ้านกรวด, 2567) เมื่อทำการสำรวจข้อมูลสถิติจำนวนประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรวด ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2567 (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านกรวด, 2567) พบว่า พื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรวดประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 1,670 คน โดยจำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 688 คน และเพศหญิง จำนวน 982 คน โดยมีทั้งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับครอบครัวและอาศัยอยู่เพียงตามลำพัง ฉะนั้น เทศบาลเมืองบ้านกรวดจึงต้องมีการวางกรอบนโยบายขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยคุณภาพชีวิตหมายถึง ภาวะความเป็นอยู่ที่ดีทั้งของตนเอง (ด้านร่างกายและจิตใจ) และของสังคม ทั้งนี้ ครอบคลุมไปถึงความปลอดภัยและเสรีภาพ (อิศริย์ กัลยวราภรณ์, 2561) ดังเช่น งานวิจัยของ พระชนพล กนต์สีโล (เรื่อนเพ็ชร) (2561) พบว่า ควรมีการสนับสนุนประเพณีท้องถิ่นและการละเล่นต่าง ๆ ในวันสำคัญ ๆ

จากแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) ของเทศบาลเมืองบ้านกรวด มีเจตนารมณ์และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นอย่างสูง โดยการจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์จังหวัดที่ 2 พัฒนาเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ 2 การพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

(สำนักปลัดเทศบาลเมือง เทศบาลเมืองบ้านกรด, 2565) ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรต้องมีการวางแผนงานและจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นระยะ ๆ และนำไปสู่การปฏิบัติที่มีความเหมาะสม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางให้เทศบาลเมืองบ้านกรदनำข้อมูลไปพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน และส่งผลให้ผู้สูงอายุในพื้นที่มีสุขภาวะที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,670 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านกรด, 2567)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านกรด จำนวน 323 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจำแนกตามหมู่บ้านในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจำแนกประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปตามหมู่บ้านในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 หมู่บ้าน ได้จำนวนประชากร 1,670 คน จากนั้นทำการจำแนกจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ

จำแนกตามหมู่บ้าน โดยใช้สูตร ดังนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจำแนกตามหมู่บ้าน = (จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด \times จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน) / จำนวนประชากรทั้งหมด

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มสายงานผู้บริหารของเทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน กลุ่มสายงานผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน 2 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 คน รวมเป็นจำนวน 10 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และการอยู่อาศัย ลักษณะคำตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 ด้าน ใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ นำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นจึงนำไปทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.92 รูปแบบเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ กับสมาชิกในครอบครัว เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร 3) การปรับสภาพแวดล้อมที่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในพื้นที่ เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร 4) การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร 5) การดูแลความปลอดภัยคอยเฝ้าระวังทรัพย์สินของผู้สูงอายุ เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร และ 6) การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กันในชุมชน เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ ระยะเวลาเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ 1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงนายกเทศมนตรีเมืองบ้านกรวด โดยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล 2) กำหนดรหัสแบบสอบถามโดยใส่หมายเลขกำกับตามลำดับ 3) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 323 คน 4) รับแบบสอบถามกลับคืน เพื่อดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ 5) นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลตามขั้นตอนต่อไป รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ

ระยะเวลาเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2568 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ 1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแจ้งวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการสัมภาษณ์ และแจ้งกำหนดการนัดหมายวันเวลาที่ จะสัมภาษณ์ 2) ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวันเวลาที่นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์ 3) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของคำสัมภาษณ์ 4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ จำนวน 323 ฉบับ จากนั้นจัดหมวดหมู่ของข้อมูล 2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding Sheet) ตามที่กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า 3) ทำการกรอกข้อมูลตามรหัสลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ 4) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากการกรอกข้อมูล 5) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ส่วนรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจดบันทึก มาเรียบเรียงและตีความเพื่อย้อนถามกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง เป็นการตรวจสอบซ้ำเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือจากข้อมูลที่ได้รับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลเนื้อหาที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ทำการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกันเพื่อหาข้อสรุปแต่ละประเด็น จากนั้นทำการเรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา และนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด พบว่า ตัวแปรการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้านมีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.719 ถึง -0.403 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.739 ถึง 0.362 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ที่ยอมรับได้ได้คือค่าความเบ้ไม่เกิน 3.00 และค่าความโด่งไม่เกิน 10.00 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด โดยภาพรวมมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.50) โดยด้านสุขภาพกายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.52) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.59) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ค่าความเบ้	ค่าความโด่ง	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านสุขภาพกาย	-0.719	0.362	4.33	0.52	มากที่สุด
2. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	-0.464	-0.739	4.22	0.64	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	-0.403	-0.676	4.20	0.59	มาก
4. ด้านจิตใจ	-0.614	-0.165	4.23	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม			4.24	0.50	มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ และด้านการอยู่อาศัย ใช้การทดสอบค่าที ส่วนด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ต่อเดือน และด้านสถานภาพสมรส ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ							
	ด้านสุขภาพกาย		ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม		ด้านสิ่งแวดล้อม		ด้านจิตใจ	
	t/ F	p-value	t/ F	p-value	t/ F	p-value	t/ F	p-value
1. เพศ	-1.537	0.125	1.283	0.200	1.732	0.084	-1.470	0.143
2. อายุ	0.072	0.943	-0.532	0.595	-1.269	0.206	-1.226	0.221
3. ระดับการศึกษา	3.415	0.009*	1.947	0.102	2.431	0.048*	1.087	0.363
4. อาชีพ	0.039	0.997	0.997	0.409	0.506	0.731	0.732	0.571
5. รายได้ต่อเดือน	0.094	0.963	0.856	0.464	0.630	0.596	0.358	0.783
6. สถานภาพสมรส	0.107	0.956	0.599	0.616	0.184	0.907	0.257	0.856
7. การอยู่อาศัย	0.578	0.564	0.876	0.381	1.649	0.100	0.738	0.461

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย และด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และการอยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านไม่ต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวทางดังนี้

3.1 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ประเด็นที่ 1 (การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ กับสมาชิกในครอบครัว เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร) ควรมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและคนในครอบครัวเพื่อสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในช่วงวันสงกรานต์เป็นประจำทุกปี เพื่อให้บุตรหลานมารวมตัวพร้อมหน้าในวันครอบครัว และมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพของแต่ละครอบครัว โดยใช้เวลาในวันเสาร์-อาทิตย์ ประเด็นที่ 2 (การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร) ควรอบรมให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ มีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนและผู้สูงอายุ สร้างพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุในแต่ละกิจกรรม

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ 1 (การปรับสภาพแวดล้อมที่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในพื้นที่ เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร) ควรจัดเจ้าหน้าที่เทศบาล และผู้นำชุมชน ตั้งเป็นทีมงานเพื่อทำงานร่วมกัน ในการดำเนินการสำรวจสภาพแวดล้อมที่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ และหารือกันว่าต้องช่วยเหลือผู้สูงอายุรายใดบ้าง คัดเลือกบ้านและซ่อมแซมบ้านของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนหรือรายได้น้อยเพียงพอต่อการยังชีพ ประเด็นที่ 2 (การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร) ควรตรวจสอบระบบไฟฟ้าและประปาอย่างสม่ำเสมอให้มีความสมบูรณ์ มีเจ้าหน้าที่คอยจัดการซ่อมแซมและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าและประปาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประเด็นที่ 3 (การดูแลความปลอดภัยคอยเฝ้าระวังทรัพย์สินของผู้สูงอายุ เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร) ควรสร้างชุมชนให้มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ ให้มีเจ้าหน้าที่เป็นเวรยาม จัดการความปลอดภัยที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงคนเดียว

3.3 ด้านจิตใจ (การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กันในชุมชน เทศบาลควรดำเนินการอย่างไร) ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกในชมรม ส่งเสริมความเข้าใจและการรับฟังความคิดเห็นของผู้สูงอายุในชุมชน ส่งเสริมจัดกิจกรรมชมรมในทุกปีให้แก่ผู้สูงอายุ สร้างพื้นที่เพื่อการประชุมและกิจกรรมของชมรม จัดกิจกรรมสนทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

1. ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรดในภาพรวมมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด อาจ

เป็นเพราะเทศบาลมีการจัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตใจ และความเครียดโดยผู้เชี่ยวชาญแก่ผู้สูงอายุ ให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ เทศบาลได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ นอกจากนี้ มีการปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา ให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรี นาคนุ่น, จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และธณภณ ศรีบุญธนะ (2567) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้ว อำเภอเสนาสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้ว อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส การอยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่ต่างกัน ทั้ง 4 ด้าน อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลแต่ละด้านได้ว่า (1) ด้านเพศ อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นแนวทางเดียวกันว่าทางเทศบาลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุโดยการจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี จัดกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ช่วยเหลือในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตใจ (2) ด้านอายุ อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างทางด้านอายุมีความเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่าทางเทศบาลมีการปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ และกิจกรรมศึกษาดูงานแก่ผู้สูงอายุ (3) ด้านอาชีพ อาจเป็นเพราะทางเทศบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้สูงอายุในทุกกลุ่มอาชีพอย่างเท่าเทียม (4) ด้านรายได้ต่อเดือน อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้สูงอายุในทุกช่วงรายได้มองเห็นเหมือนกันว่าทางเทศบาลให้ความสำคัญกับระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุก ๆ ด้าน (5) ด้านสถานภาพสมรส อาจเป็นเพราะเทศบาลให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทุกคนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยไม่คำนึงว่าผู้สูงอายุเหล่านั้นจะมีสถานภาพสมรสต่างกันหรือไม่ และ (6) ด้านการอยู่อาศัย อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นผู้ตอบสอบถามนั้นเกือบทั้งหมดอาศัยอยู่กับครอบครัวซึ่งทำให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่คล้ายกันจึงทำให้ผู้สูงอายุที่มีการอยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่ต่างกัน ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกศล สอดส่อง (2561) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส และสถานที่อยู่อาศัยต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิธิภัทร ชิตานนท์ (2563) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

2.2 ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย และด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษา

อนุปริญญา/ ปวส. มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย และด้านสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษานอนุปริญญา/ ปวส. อาจจะมองเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเรื่องทางเทศบาลสนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ และจัดเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยทางด้านทรัพย์สิน ที่น้อยกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรี นาคนุ่น, จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และธณภณ ศรีบุญบุระ (2567) พบว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีแนวทางดังนี้ โดยจากข้อคำถามในประเด็นแรก: ควรมีการจัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในช่วงวันสงกรานต์เป็นประจำทุกปี เพื่อให้บุตรหลานมารวมตัวพร้อมหน้าในวันครอบครัว อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวได้ เช่น การมีประเพณีรดน้ำดำหัวในวันสงกรานต์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระชนพล กนต์สีโล (เรือนเพ็ชร) (2561) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต พบว่า ควรมีการสนับสนุนประเพณีท้องถิ่นและการละเล่นต่าง ๆ ในวันสำคัญ ๆ และจากข้อคำถามในประเด็นที่สอง: ควรอบรมให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ สร้างความรู้ความเข้าใจให้คนในชุมชน ช่วยดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนและผู้สูงอายุ อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ ถือเป็น การสร้างพลังอำนาจจากภายในชุมชน โดยเน้นให้สมาชิกมีโอกาสในการเรียนรู้ เข้าถึงข้อมูล และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ อีกทั้งการมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ก็จะสามารถช่วยดูแลผู้สูงอายุได้ง่ายยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวคิดของ Rappaport (1981) แนวคิดนี้มุ่งเน้นการเปลี่ยนจากการช่วยเหลือมาเป็นการสร้างความสามารถ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว การอบรมให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ จึงเป็นกระบวนการเสริมอำนาจ (Empowerment) ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนพัฒนาแนวคิดและทักษะของตนเอง พร้อมทั้งร่วมกันสร้างระบบสนับสนุนภายในชุมชน ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยจากข้อคำถามในประเด็นแรก: ควรจัดเจ้าหน้าที่เทศบาล และผู้นำชุมชน ตั้งเป็นทีมงานเพื่อทำงานร่วมกัน ในการดำเนินการสำรวจสภาพแวดล้อมที่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ คัดเลือกบ้านและซ่อมแซมบ้านของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน อาจเป็นเพราะเมื่อมีการปรับสภาพแวดล้อมที่อาศัยให้มีความน่าอยู่ ก็จะทำให้พื้นที่ในชุมชน และที่พักอาศัยของผู้สูงอายุมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระชนพล กนต์

ลีโล (เรื่อนเพ็ชร์) (2561) พบว่า ควรมีหน่วยงานซ่อมแซมที่ฝึกผู้สูงอายุ จากข้อคำถามในประเด็นที่สอง: ควรตรวจสอบระบบไฟฟ้าและประปาอย่างสม่ำเสมอให้มีความสมบูรณ์ มีเจ้าหน้าที่คอยจัดการซ่อมแซมและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าและประปาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จัดสร้างโครงการพัฒนาหรือปรับปรุงพื้นที่ของแต่ละชุมชนให้มีไฟฟ้า ประปา ครอบคลุมทั้งพื้นที่ถนนสายหลักและถนนภายในหมู่บ้าน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการระบบสาธารณูปโภคให้ดียิ่งขึ้น อาจเป็นเพราะการมีสาธารณูปโภคที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกหลังคาเรือนในแต่ละชุมชนช่วยสร้างความสะดวกสบายให้แก่คนในชุมชนนั้น ๆ และจากข้อคำถามในประเด็นที่สาม: ควรสร้างชุมชนให้มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ ให้มีเจ้าหน้าที่เป็นเวรยาม จัดการความปลอดภัยในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงคนเดียว อาจเป็นเพราะภัยอันตรายสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน จึงต้องมีการเฝ้าระวังบริเวณพื้นที่ในชุมชนเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากผู้สูงอายุจะมีความกังวลในด้านความปลอดภัยต่อตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรี นาคุ่น, จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และธณภณ ศรีบุญธนะ (2567) พบว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ มีสาธารณูปโภคทั่วถึง และสะดวกสบายนอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังวิตกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ

3.3 ด้านจิตใจ ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกในชมรม ส่งเสริมความเข้าใจและการรับฟังความคิดเห็นของผู้สูงอายุในชุมชน สร้างพื้นที่เพื่อการประชุมและกิจกรรมของชมรม จัดกิจกรรมสนทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ อาจเป็นเพราะการจัดหาพื้นที่ส่วนกลางไว้เป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ของคนในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเข้ามาปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1979) อธิบายว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในระบบแวดล้อมที่เชื่อมโยงกันเป็นชั้น ๆ และพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับระบบแวดล้อมเหล่านี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระธนพล กนต์ลีโล (เรื่อนเพ็ชร์) (2561) พบว่า ควรมีศูนย์เอนกประสงค์ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กันในชุมชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรด ในภาพรวมมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย และด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน และได้แนวทางต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนบ้านกรด เพื่อนำไปใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะต่อเทศบาลเมืองบ้านกรดในการพิจารณาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1 ด้านสุขภาพกาย ควรมีการสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการสิ่งของต่าง ๆ จัดทำเอกสารแบบรายการสิ่งของที่เป็นจำเป็นของผู้สูงอายุ และให้ผู้สูงอายุแต่ละคนเลือกว่าต้องการสิ่งของประเภทใดบ้าง เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการแจกสิ่งของที่เป็นจำเป็นแก่ผู้สูงอายุได้ตรงตาม

ต้องการ และทำให้ควบคุมงบประมาณค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและเทศบาลเมืองบ้านกรวดควรร่วมกันจัดทำนโยบายสวัสดิการแบบเลือกได้ตามความต้องการของผู้สูงอายุ (Customizable Welfare) 1.2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนวัยเด็กและวัยหนุ่มสาวเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชนของตนเอง ดังนั้น เทศบาลเมืองบ้านกรวดควรจัดทำนโยบายสร้างชุมชนร่วมวัย (Intergenerational Community) มีกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างวัยเด็ก/ วัยรุ่นกับผู้สูงอายุ เช่น การเยี่ยมเยียน การร่วมทำกิจกรรมศิลปะ วัฒนธรรม หรือสอนเทคโนโลยีพื้นฐาน ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างวัยและส่งเสริมการเคารพผู้สูงอายุ 1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยคอยเฝ้าระวังทรัพย์สินของผู้สูงอายุ หรือให้อาสาสมัครในชุมชนคอยสอดส่อง และเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ในด้านการดูแลความปลอดภัยภายในชุมชนสลับเวรดูแลในช่วงเช้า ช่วงกลางวัน และช่วงค่ำ ดังนั้น เทศบาลเมืองบ้านกรวดควรจัดทำนโยบายชุมชนปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (Elder-Safe Community Policy) จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังชุมชนเพื่อยกระดับความปลอดภัยในชุมชน และ 1.4 ด้านจิตใจ ควรจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และทำกิจกรรมภายในชมรมทุกวันเสาร์-อาทิตย์ช่วงเวลาเย็น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กันในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมทางจิตใจและสังคมของผู้สูงอายุ สนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุประจำชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ จัดหาสถานที่ บุคลากร และอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยประสานความร่วมมือกับศูนย์ อสม. และเทศบาลเมืองบ้านกรวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพทางจิตใจและลดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองบ้านกรวดในด้านสิ่งแวดล้อมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวัยเฉลี่ยคุณภาพเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 1.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- โกศล สอดส่อง. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 6(1), 162-175.
- นิธิภัทร ชิตานนท์ (2563) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ใน งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พระชนพล กนต์ลีโล (เรือนเพ็ชร). (2561). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี นาคุ่น, จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และธณภณ ศรีบุญธนะ. (2567). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้ว อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารรัชต์ภาคย์, 18(56), 234-248.
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2566). การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดียามชราภาพ โดยเน้นผู้สูงวัยเป็นศูนย์กลาง. เรียกใช้เมื่อ 19 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.pier.or.th/abridged/2023/21/#fnref-5>
- สำนักงานเทศบาลเมืองบ้านกรวด. (2567). อำนาจหน้าที่เทศบาลเมือง. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2567 จาก <https://bankrod.go.th/public/list/data/index/menu/1612>
- สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านกรวด. (2567). รายงานสถิติข้อมูลผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ณ วันที่ 30 กันยายน 2567. ปทุมธานี: สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านกรวด.
- สำนักปลัดเทศบาลเมือง เทศบาลเมืองบ้านกรวด. (2565). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) เทศบาลเมืองบ้านกรวด. ปทุมธานี: สำนักปลัดเทศบาลเมือง เทศบาลเมืองบ้านกรวด.
- อิศรีย กัลยวราภรณ์. (2561). การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ปทุมธานีและนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rappaport, J. (1981). In praise of paradox: A social policy of empowerment over prevention. *American Journal of Community Psychology*. 9(1), 1–25.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.